WESLEY, John
Teol. Pred. (Or)
1750-1799
1700-1829

Bot emot Förtal.

E N

P R E D I K A N

Öfver MATTH. xviii. 15, 16, 17.

ÖFVERSATT IFRÅN ENGELSKAN.

Den sin nästa hemliga bakialar, honom förgör jag.
Ps. ci. 5.

L O N D O N:

Tryckt hos FRYS, COUCHMAN och COLLIER.

M.DCC.LXXX.

1780.
KUNGL. BIBLIOTHEKET STOCKHOLM

Öfverſättarens Företal.

Älſkelige Läſare,

NÄPPELIGEN lärer något giſwas ſom mera hindrar Gudsfruktan och befrämjar ogudaktigheten, än en förtalande tunga. Deſs rätta namn är: *Det oroliga onda, full med dödeligit förgift.** Näppeligen giſwes någon wederſtyggeligare Chriſten och ſkadeligare medlem uti et Samfund, än en bakdantare. Om honom ſäges med ſkäl: *En endaſte ſkalk förderfwar mycket godt.*†

Uti denna Predikan, ſom en Gudfruktig Engelſk Lärare ‡ hållit och genom trycket giort allmän, anföres det rätta botemedel emot förtal. Ämnet är afhandlat både tydeligen och grundeligen. Du hänwiſes derföre til Predikans andäktiga genom läſande och noga betraktande.

* Jac. iii. † Eccleſ. ix.

‡ Herr John Weſley.

Wil du förut igenom ögna detta korta företal; så torde det bidraga til ändamålet, at wäcka afsky för den, i Guds och människors åsyn wederstyggeliga belackelses lasten, och at bereda dig til at nyttja botemedlet deremot.

Förtalare, som dömer din nästa, *menar du, at du skall undfly Guds dom?** När et falskt witne lämnar den anklagade rum och lägenhet at förswara sig; så betager belackaren sin nästa tilfälle dertil. Döm deraf, hwilkendera är nedrigare, hwilkendera är skadeligare. Herren *hatar det förra*;† war säker, Han älskar intet den senare, som öfwerträder Hans heliga befallning: *Du skalt icke wara en bakdantare ibland dit folk.*‡

Min Wän, *ho äst du som dömer en annan?* § Ho och hurudan är du i dit hjerta? Ho och hurudan i din lefnad? Om dit hjerta, under en opartisk granskning *fördömer dig* för mycket förderf och stora brister; kom ihog, at *Gud är större* i helighet och kunskap, än dit hjerta, *och wet allting*, som du felat och felar uti.‖

Akta dig at gå in uti Guds Domare rätt. Du kan wara misstagen i dit dömande. Til efwentyrs hwad du håller för fel hos nästan, är intet så.

* Rom. ii. † Prov. vi. ‡ Lev. xix. § Jac. iv. ‖ 1 Joh. iii.

Eller, om din näſta werkeligen begått fel, kan hända, at han redan ångrat och intet mer begår det ſamma. Du har ſedt honom uti deſs fall i freſtelſens ſtund, men intet uti deſs bättring, då Gud uprättat honom. Eller, är du wiſs, at han intet legat på ſina knän, bedit inför Nåde Thron om ſynda förlåtelſe och kraft til ſynda förſakelſe? Ehuru hård din dom är emot honom, torde hända, at deſs eget ſamwete dömt honom ännu hårdare. Wil du nu anklaga honom, ſom Jeſus wil förſwara? Wil du ſtörta honom, ſom Frälſaren wil uprätta? Kanſke den, hwilken du förtalar, är ibland deras antal, ſom hafwa rättighet at göra tillämpning uppå ſig utaf deſſa Herrans ord: *Den ſina miſſgerning bekänner och öfwergifwer, han ſkall få barmhertighet.** *Kommer til Mig, i alle ſom arbeten och ären betungade; och Jag wil wederquäcka eder.*† Korteligen ſagt: Wi äro oſkickelige at döma om andras briſter; ty wi weta intet alla omſtändigheterna i deras ſammanhang, ſom dertil bidragit och ſom de ſamma åtföljt. Alt detta är endaſt Gudi bekant, derföre har Han ock förbehållit endaſt Sig rättigheten at döma. Han är allena owäldug och wil i Sinom tid *uppenbara all hjertans anſlag*, ſamt frambringa i ljuſet, hwad nu i mörkrena fördolt är. Han har ock Sina Embetsmän, hwilke Han

* Prov. xxviii. † Matth. xi.

 ſatt

satt til Gudar på jordene, at döma rätt. Döme desse, enligit Lagen, och din förtalande tunga tige härefter!

För öfrigit: om din nästa har sina fel, har han ock icke sina dygder? Har han sin skugga, så har han ock sin klarhet. Hwarföre skulle man intet se honom så på den ena, som på den andra sidan? Hwilken är utan sina swagheter? Är du den same? Wet du intet ondt med dig? Har du aldrig felat? Om intet just med sama fel som nästan, dock med andre, til efwentyrs större. Hwarföre skulle du wara så sträng emot andra och så lindrig emot dig sjelf? Wäntar du mera wisdom, försiktighet, kärlek, gifmildhet, tjenstaktighet, ödmjukhet, långmodighet, försonlighet, Gudaktighet hos nästan; käre, förelys honom med efterdömen deruti och i all dygd; under Guds wälsignelse torde du då förbättra den, hwilken du nu med dit tadel förderfwar; ty exempel werka mer än reglor. Och i det fall *skall du veta, at den som omwänder en syndare af hans wägars willo, han frälsar ena själ ifrå döden och skyler all öfwerträdelse.** Bed Gud, bed hjerteligen, bed dageligen om uplysning at känna dig sjelf, då torde du finna dig mer, och andra mindre tadelwärde, och i det fallet kan du

* Jac. v.

undgå

undgå Den Altseendes tilwitelse: *Hwad ser du et grand uti din broders öga; men en bjelka uti dit egit öga warder du intet warse? Du skrymtare, tag först bort bjelkan utu dit öga, och sedan se til, at du kan uttaga grandet som är i dins broders öga.**

Huru mycken bitterhet är icke uti bakdantarens hjerta? Huru mycket af den *wisdom som icke är kommen ofwan efter, utan är jordisk, människlig och djefwulsk.*† Nådenes styrka wisar sig bäst medelst fördrag af andras swagheter. Och wår briftfällighet är då störst, når man mäst tadlar andras. Belackaren är gemenligen den straffbaraste, och derföre som oftast söker at bemantla sina egna laster medelst tadlande af andras brister. När så tilgår, ej under at han får upskära hvad han utsått; ej under, at han får betalningen i dubbelt mått.

Huru förwänd är icke förtalarens kärlek? Hos honom finnes för mycket af den egna och för litet af nästans. Hwarest den förra öfwerflödar, der brister den senare. Derföre: *Hålle ingen mer af sig än honom bör hålla.* Tänke intet högt om sig sjelf; så warder Gud honom

* Luc. vi. † Jac. iii.

wälsignande

wälſignande med kärlekſens anda, ſom är *utan ſkrymtan*, ſom intet *tänker argt*, ſom intet *talar illa*, utan *wäl* och *wälſignar* efwen *dem, ſom gå efter ens argeſta.**

Huru briſter icke tadlaren uti den ſanna dygden ſom är medlidande? Werlden är nedſänkt uti det onda, och hwad Guds Förſamlings tilſtånd angår, ſå liknar det et ſjukhus, hwareſt alla äro patienter och efwen de bäſte tarſwa at läkas.

Men ſkall man då anſe dygd och laſt för lika? Ingalunda. Kärleks lagen befaller intet detta; utan twärt om, at den förra bör högt aktas, och den ſenare fattas affky före. Dock, *kärleken ſkyler all öfwerträdelſe.*† Den drar et täckelſe öfwer näſtans fel och uptäcker intet dem mer än ſina egna. Man ſöker intet utſprida, utan at dölja dem; ej at föröka och förwärra, utan at förminſka och mildra. Det är tids nog at frambringa dem för öpen dag, när man enligit lagen dertil är förpliktad.

Kärlekſens Gud gifwe dig och mig mera kärlek! Då ſkole wi tänka och tala mera godt och mindre ondt om näſtan; då ſkole wi döma andra med mildhet och oſs ſjelſwa med ſtränghet; då

* Rom. xii. † 1 Pet. iv.

åtlyde

åtlyde wi Den kärleksrike Frälſarens beſallning: *Dömer icke*, och då, men intet annars kunne wi tröſta oſs af Hans nådiga förſäkran, *ſå warden i icke dömde: fördömer icke, ſå warden i icke fördömde.**

A. M.

London, den 7 Mart.
1780.

* Luc. vi.

Bot emot Förtal.

MATTH. xviii. 15, 16, 17.

Om tin broder syndar tig emot, så gack och straffa honom emellan tig och honom allena: hörer han tig, så hafwer tu förwärfwat tin broder.

Men hörer han tig icke, så tag ännu med tig en eller twå, på thet all sak skall bestå wid twäggia eller treggia witnens mun:

Hörer han them icke, så säg thet församlingena, hörer han icke församlingen, så håll honom såsom en hedning och Publican.

F*ÖRTALER icke hwarannan*, säger en Herrans Apostel: en lika tydelig befallning som denna: *Tu skalt icke dräpa.* Men hwilken äfwen ibland de Christne aktar detta bud? Ja, huru få äro icke de, som förstå det samma? *Hwad är förtal?* Det är intet, såsom somlige mena, det samma som at *beliuga* eller *skända.* Alt hwad man säger, kan wara sant som Bibeln; och lika fult är det man säger förtal. *Förtal* innefattar hwarken mer

mer eller mindre, *än at tala illa om en frånwarande person:* at berätta något ondt som någon werkeligen giordt eller sagt, hwilken ej är närwarande när det om honom berättas. För exempel: om du skulle sedt någon drucken eller hört någon swärja, och sedan i dess frånwaro berättar detta om honom, då förtalar du honom. Förtala kallas ock understundom *bakdanta*, *baktala*, *belacka*, *wanrykta*. Här emellan och *sqwaller* är liten eller ingen skillnad. Sker berättelsen på et mildrande sätt, likasom man wille yttra sin godhet och ömhet för den man talar om, och säger sig hoppas at saken ej torde wara så aldeles stygg, då kallas det *tafslande* eller *hwiskande*. Men på hwad sätt det ock sker, så är saken den samma. Samma til dess wäsende, om icke til sättet. Förtal är förtal. Och detta Herrans bud, *Förtaler icke hwarannan*, trampas under fötteren, när man talar om nästans fel, då han ej är närwarande at kunna förswara sig.

2. Huru allmän är icke denna synden uti alla stånd? Huru rusa icke härtil höge och låge, rike och fattige, wise och fåkunnoge, lärde och olärde? Folk, som i alt annat äro skiljaktige ifrån hwarannan, förena sig helt troget häri. För öfrigit olika, häruti lika. Huru få äro icke de, som inför Gud kunna säga: " *Jag är fri för denna synden.* Jag hafwer satt mig före, jag wil taga til wara, at jag icke syndar med mine tungo. Jag hafwer satt et lås för mina läppar och håller min tunga tilbaka

likasom

likasom med betsel." Uti hvad sällskap har du varit en eller annan time, hvarest icke samtalet kryddats med förtal? Och bedröfveligit at säga: denne lasten äro ej heller de frie före, som i allmänhet ha Gud för ögonen, och verkeligen åstunda at hafva et godt samvete inför Gudi och mannom.

3. Och just för det, at denna synden är så allmän, så är den ock svår at undvika. På alla sidor äro vi därmed så omgifne, at om vi ej äro innerligen öfvertygade om dess farlighet och städse på vår vakt; så följa vi lätteligen strömen åt. Härutinnan är nästan hela människo släktet likasom i en sammangaddning emot oss. Och deras exempel insmyger sig och besmittar oss, man vet intet huru. Dessutan får denna lasten sit förord innan efven som utanifrån; ty knapt gifves något elakt lynne eller någon ond böjelse i hjertat, som icke tilfälligtvis förnöjes deraf, och följakteligen böjer oss dertil. Vårt *högmod* näres och förnöjes at berätta andras fel, ifrå hvilka vi tro oss sjelfve vara frie. *Vrede*, *hämd*, *afound*, *egennytta*, jemte andra onda lustar äro gratifierade, få fri luft och lösare tömar medelst förtal af nästan, som är oss misshagelig. Och i många fall, då människorne omtala nästans synder, så underhålla och nära de sina egna *dåraktiga* och *skadeliga begär*.

4. Förtal är så mycket svårare at akta sig före, som det ofta insmyger sig under fagert sken. Vi

tala

tala således ofta belials barnas språk, utaf hvad vi sielfve inbilla oss, en ädelmodig (det är väl om vi ej säga helig) ifver emot dessa nedriga själar. Vi synda likasom af blott hat til synden. Vi tjena satan under sken af ren nit för Gud. I affikt at straffa de onde, göra vi sjelfve ondt. Så söka lustarne at försvara sin vanart och smyga synd uppå oss under helighets manteln!

5. Men är der ingen utväg at undvika snaran? Utan all tvifvel är der. Vår Välsignade Frälsare har utstakat en tydelig väg för Sina efterföljare, uti ofvan anförde ord. Ingen, som varsamt och stadigt vandrar på den samma, faller någonsin uti förtals synden. Denna regeln är ofelbar antingen at förekomma, eller at bota förtal. Uti föregående verserne hade Frälsaren sagt: *Ve verldene för förargelse skull.* Osägeligit ondt hänleder sit ursprung ifrån denna bedröfveliga källan. (*Förargelse* är alting hvarigenom en är hindrad uppå, eller afvänd ifrån Herrans vägar.) *Ty förargelse måste ju komma.* Sådan är sakernas beskaffenhet, sådan är människo släktes svaghet, dårskap, ondska. *Dock ve the människo*, olyckelig är den människan, *genom hvilken förargelse kommer. Derföre är det så, at din hand, din fot, dit öga är dig til förargelse.* Om det käraste hvad du äger, den älskeligaste och nyttigaste människa är dig til hinders, eller afvänder dig ifrån vägen, *hugg den af, rif det ut och kasta det ifrån dig.* Men huru

kunna

kunna vi undgå at förarga somlige, och at bli förargade af andre? I synnerhet om de ha orätt och vi se det med våra egna ögon? Vår Frälsare lärer oss här, huru: Han faställer en säker method at undvika förargelse och förtal tillika.

Om tin broder syndar tig emot, så gack och straffa honom emellan tig och honom allena: hörer han tig, så hafver tu förvärfvat tin broder. Men hörer han tig icke; så tag ännu med tig en eller twå, på det all sak skall bestå vid twäggia eller treggia vitnens mun: Hörer han them icke, så säg thet Församlingena: hörer han icke församlingen, så hålt honom såsom en hedning och Publican.

I.

1. Först: *Om tin broder syndar tig emot, så gack och straffa honom emellan tig och honom allena.* At just efter bokstafven följa denna första regeln, så mycket möjeligit är, det är aldrabäst. Derföre, om du ser med dina egna ögon en broder, en med-Christen begå en oemotsägelig synd, eller hörer det med dina egna öron, så at du omöjeligen kan tvifla om gerningen, då är saken klar å din sida; nyttia det aldraförsta tilfälle at gå til honom, och om du får tilträde, *straffa honom emellan tig och honom allena.* Men man måste vara ganska angelägen, at detta sker med *et rätt sinne* och på et *rätt sätt.* Utgången af bestraffningen beror

til en ſtor del uppå ſinnet och ſättet huru den ſker. Derföre underlåt intet at troget bedja Gud, at beſtraffningen måtte ſke med ſtilla och ſaktmodig anda, med en djup, innerlig och genomträngande öfvertygelſe, at det är allena Gud, ſom bevarat dig ifrån ſamma felſteg, och om något godt uträttas genon dit tal; ſå är det Herren allena Som gör det. Bed at Han måtte bevara dit hjerta, upplyſa dit förſtånd och ſtyra din tunga til ſådana ord, ſom Han behagar välſigna. Se til at du talar med ödmiukhet, mildhet, vänlighet; *ty mannens vrede gör icke det rätt är för Gudi. Om han råkat falla uti någon ſynd*, ſå kan han ej på annat ſätt bli uprättad, än med *ſaktmodig anda.* Motſäger han ſanningen, ſå bringas han ej til deſs kundſkap, utan genom mildhet. Icke deſs mindre, tala med ömaſte kärlek, *ſom mycket vatn ej kan utſläcka.* Om kärleken intet är öfvervunnen, ſå ſegrar den öfver alt: ho kan uttala kärlekens ſtyrka? Beviſa honom din kärlek, och dymedelſt *varder du ſamlande glödande kol på hans hufvud.*

2. Men ſe til at efven ſättet, huru du framför dit tal, är enligt med Chriſti Evangelium. Undfly alting i dine ögnekaſt, åthäfvor, ord, röſt och ſtämma ſom ſmakar af högmod eller ſjelf-myndighet. Med ytterſta flit akta dig för alt befallande och lärande, ſom viſar ſjelfklokhet; alting ſom liknar förmätenhet, och likſom man ſielf vore något. Tag vara för den minſta liknelſe til ſidvördnad

och

och förakt. Med lika granlagenhet akta dig äfven för minsta sken til wrede; och änskönt du brukar all tydelighet, dock äfven den minsta skymf vare fierran, lika så all skändelig anklagan; all annan hetta vare utsläkt, och allenast kärleks lågan brinnande. Framför alt, vare fierran efven all skugga til hat och óndska: lät aldrig bittra och trumpna talesätt höras, utan krydda talet med ljuslighet och vänlighet, at alting må synas, såsom det bör flyta af kärlek i hjertat. Denna behageligheten behöfver dock intet hindra dig ifrån at tala alfvarsamt, och med anständig myndighet; så mycket sig giöra låter, nyttia *Skriftenes* ord; ty inga äro så kraftiga som de, och såsom i Hans åsyn, Hvilken kommer at döma lefvande och döda.

3. Är tilfället dig betagit, at personligen tala til honom, eller får du ej tilträde; så må du göra det genom et sänninge bud, en gemensam vän, hvars försiktighet och upriktighet du med trygghet kan lita uppå. En sådan person, då han talar i dit namn, och på sådant sätt som ofvan är anfört, kan i det mästa upfylla din plats, och så uträtta ärendet at ändamålet vinnes. Allenast se til, at du ej inbillar dig brist på tilfälle, för at undvika obehageligheten af en slik skyldighets fullgörande; tag ej heller för afgort, at du intet får tilträde, når du aldrig gordt försök därtil. När du sielf har tilfälle at tala, det är fast bättre. När man kan uträtta sit egit ärende, behöfver

man ej nyttia en annan. Men det är bättre at göra genom en annan, än at aldeles intet göra. Detta steget är bättre än intet.

4. Men om du hvarken sielf kan uträtta det, ej heller finner något påliteligit sänninge bud. Om det verkeligen så förhåller sig, så återstår at du må skrifva. Och saken kan understundom så förhålla sig, at den skrifteliga bestraffningen är den tjenligaste. För exempel: om den, med hvilken vi hafva at göra, är af så hetsigt och häftigt sinnelag, at han ej gerna tål bestraffning, i synnerhet ifrån sin jämlike eller den ringare, då kan ofta saken så framföras och mildras genom skrifvande, at den blir drägeligare. Dessutan vill mången läsa de ord som han ej tål höra. Derigenom blir ej högmodet så mycket stött, ej heller hedern så ömt rörd. Och lät vara, at verkan vore ringa i början, torde hända at skrifvelsen bevärdigas med et nytt genom läsande, och efter nogare besinnande lägges innehållet på hjertat, som förut var ringa aktadt. Om du underteknar dit namn, så kommer det mäst på et ut med dit munteliga tal: Och detta skulle man altid göra, derest icke desto synnerligare hinder ligga i vägen.

5. Det bör granneliga märkas, at detta är, icke allenast et steg som vår Herre befaller, at vi nödvändigt skole taga, utan ock, at detta är det första, som vi skole taga, innan vi försöka något annat.

Ingen

Ingen undanflygt, intet val af något annat är tillåtit: denna är vägen, vandra du den famma. Det är fant, Han pålägger ofs, om nöden få fordrar, at taga *tvänne andra fteg.* Men de fkola, hvardera i fin ordning, följa det förfta, men ingalunda gå förut. Mycket mindre är tillåtit at taga någon annan utväg, hvarken förut eller efteråt. At göra något annat, eller at ej göra detta, är lika oförfvarligit.

6. Urfäkta dig ej, för det du afviker härifrån, medelft fägande: "Men jag talte ej för någon, förän jag var få betungad, at jag intet kunde afhålla mig derifrån:" Du var förtungad, du bar en fvår börda! Det är intet underligit at du var, med mindre dit famvete var härdat; ty fynden låg för din dör, defs fkuld tyngde dig för det du åfidofatte Guds klara befallning. Din fkyldighet fkulle varit, at genaft *gå til din broder och ftraffa honom emellan tig och honom allena.* Om du ej gorde detta, huru kunde du annat än bära en tung börda, (få framt icke aldeles förhärdad) då du trampade Herrans befallning under foten, och *hatade din broder i dit hjerta?* Och hvad utväg har du funnit at befria dig ifrå denna bördan? Gud ftraffar dig för en efterlåtenhets fynd, för det du intet beftraffar din broder för defs begångna fynd; och du tröftar dig fielf, under Herrans beftraffning, medelft begående af en ny fynd, då du förtalar din broder och berättar defs fel för en annan! Ro och lifa fom vinnes med fynd, är altför dyrköpt. Jag

hoppas

hoppas til Gud, at du ej får någon ro, utan blir mer och mer betungad och bekymrad, *til dess du går til din broder, och låter honom, men ingen annan veta dess fel.*

7. Jag vet allenast et enda undantag ifrån denna reglan. En så besynnerlig händelse kan ges, då det är nödigt at anklaga den brotsliga, änskönt han är frånvarande, för at beskydda den oskyldiga. För exempel: du har dig bekant en anläggning som någon har i sinnet emot sin nästas egendom, välfärd eller lif. Nu kan saken så förhålla sig, at ingen annan utväg ges til at förekomma verkställigheten af en sådan anläggning, än et skyndesamt uptäckande deraf för honom, emot hvilken den är ämnad. I detta fall måste denna regeln åsidosättas, såsom ock Apostelens, då han säger: *Förtaler icke hvarannan.* Det är således lofgifvit, ja vår skyldighet at tala ondt om nästan, at dymedelst hindra honom ifrån at skada andra och sig sielf tillika. Men emedlertid kom ihog, at alt förtal är i sin egen natur et dödeligt gift. Fördenskull, om du understundom är nödfakad at nyttia det såsom läkemedel, bruka det med fruktan och bäfvan; väl vetande, at det är et farligt läkemedel, hvars bruk, endast den yttersta nöden ursäktar. Följakteligen grip dertil så sällan som görligit är, och aldrig, undantagandes i största nödfall, ja efwen då, på det aldrasparsammaste sätt, allenast så mycket, som til ändamålet nödvändigt

digt

digt tarfvas. Vid alla andra tilfällen: *gack och ſtraffa honom, emellan tig och honom allena.*

II.

1. *Men hörer han tig icke?* Om han betalar ondt för godt? Om han ſnarare blir förbittrad än öfvertygad? Om han hörer dig utan någon nytta, och fortfar i ſit onda väſende? Man måſte vänta at ofta ſå tilgår: den vänligaſte och ömaſte beſtraffning har ingen verkan; men välſignelſen, ſom vi önſkade för en annan, vändes i vårt egit ſköte. Och hvad ſkole vi då göra? Vår Frälſare har gifvit oſs en tydelig och fullſtändig underrättelſe. *Så tag ännu med tig en eller två.* Detta är det *andra* ſteget. Tag en eller två, hvilkas hjertan du vet vara kärleks rika, hvilka älſka Gud och näſtan. Se tillika at de äro af ſaktmodig anda, *beprydde med ödmjukhet.* Lät dem vara fridſamme, långmodige, milde; *icke ſådane ſom vedergälla ondt för ondt, bannor för bannor, utan heldre välſigna.* Se til at de äro förſtåndige män, ſådane ſom äro begåfvade med viſdom ifrån högdene; ſådane ſom ej ledas af partiſkhet, egenſinnighet eller fördomar af något ſlag. Man ſkulle ock laga ſå, at deſſe perſoner och deras caractèr ſamt egenſkaper vore honom väl bekante. Och lät dem ſom vunnit hans tycke, framför några andra utväljas.

2. Kärleken kan bäst utstaka sättet, huru de skulle gå til väga, efter sakens beskaffenhet. Ej heller kan någon särskild regel föreskrifvas, som vore lämpelig för alla tilfällen. Men i allmänhet torde tjena til underrättelse: Innan de företaga saken, lät dem med ömhet och kärlek förklara, at de ej hysa ondska eller fördomar emot honom, utan, at blotta vänskapen och välmeningen drifver dem, at deltaga uti de ärender som honom angå. At göra detta så mycket mera synbart, tyckes ej otjenligit vara, at de med all kallsinnighet afhöra dit förriga samtal med honom, och hvad han säger til sit försvar, innan de göra ringaste försök at fälla sit omdöme i saken. Härigenom gifves dem läglighet at bättre döma, huru de skola fortfara, *på det all sak skall bestå vid tväggia eller treggia vitnens mun:* at hvad som hälst du hafver sagt, må hafva sin fulla styrka, genom en af deras myndighet tillagd vigt.

3. I detta affeende, må man: 1. Korteligen uprepa hvad du sade och hvad han svarade. 2. Visa, utreda, förklara och bestyrka skälen som du hade anfördt. 3. Gifva vigt och eftertryck til din bestraffning, medelst ådagaläggande, huru billig, huru välmenande och tjenlig den var: och sluteligen påyrka de bevekande skäl och råd, som du hade därmed förenat. Och dessa må efven efteråt, om nöden så fordrade, vitna om det som blifvit omtalat.

4. Rörande

4. Rörande denna, så väl som den föregående regeln må anmärkas, at vår Frälsare ej lämnar ofs något val eller någon undanflygt, utan uttryckeligen befaller ofs at göra detta, och ej något annat i defs ställe. Han jämväl förordnar när detta skall ske. Hvarken förr eller senare. Nemligen, *sedan* vi tagit det *första*, och innan vi taga det *tredie* steget. Det är först då, som vi äro berättigade, at för dem uppenbara det onda, som en annan ofs tilfogat, hvilka vi åstunda måtte deltaga med ofs uti detta stora profvet af broderlig kärlek. Men lät ofs taga vara, huru vi uptäcka detta för någon, til defs begge desse förste stegen äro tagne. Förfumma vi dessa, eller taga andra utvägar; ej under at vi känna en tung börda! ty vi synda emot Gud och nästan. Och hvad smickrande färg vi sätta derpå, likväl, om vi hafva något samvete, skall synden utfinna ofs och defs tunga börda trycka vår *själ*.

III.

1. At vi må ernå full uplysning i detta vigtiga ämne, så har vår Frälsare gifvit ofs än vidare underrättelse och befallning. *Hörer han dem icke*, då, och ingalunda förut, *så säg det församlingen*. Detta är det *tredie* steget. Hela frågan är, huru ordet *Församling* i detta Skriftenes rum bör förstås? Sakens beskaffenhet varder det bäst förklarande. Du kan intet sägat för hela den Evangelisk Lutherska Församlingen, ej heller för hela den

Menigheten

Menigheten til hvilken du hörer. Om du sade det för alla, skulle dock ej något Christeligit ändamål dymedelst vinnas. Det vore ej tjenligt at uptäcka särskilta medlemmars fel för hela Församlingen. Tyckes således följa, at du bör sägat för Församlingens *Älste och Föreståndare*, för dem, som äro upsynings-män öfver *Christi Hjord*, til hvilken I begge hören, hvilka vaka öfver din och hans själ, *såsom the ther räkenskap göra skola.* Och detta skulle ske, om det tjenligen låter göra sig, i dens närvaro som saken angår, och änskönt tydeligen, dock med all ömhet och kärlek, som sakens natur och beskaffenhet medger. Det tilhörer egenteligen dem, at hafva akt på själars förhållande, som äro under deras vård, och at *straffa*, enligit brottets beskaffenhet, *med fult alfvar.* När du således gordt alt detta, så har du efterkommit alt, hvad *Guds Ord* och kärleks lagen, i den delen af dig kräfva. Du är intet nu en deltagare i hans synd, utan om han går förlorad, så är hans blod öfver hans eget hufvud.

2. Lät det ock här anmärkas, at detta, och ej något annat, är det *tredje* steget som vi skole taga: och at vi skole tagat *i sin ordning, efter de twänne första;* intet framför det andra, mycket mindre framför det första, undantagandes i någon ganska synnerlig händelse. I sanning uti et fall kommer det *andra* steget öfverens med detta: på vist sätt kunna de anses för et och det samma. Församlingens Älste och Föreståndare kunna vara i så

nära

nära förening med den felande brodren, at de må åsidosätta andra vitnen, och upfylla rummet af de *en eller två vitnen*. Så at det kan vara tilräckeligit at berättat för dem, sedan du hafver sagt det din broder, *emellan tig och honom allena*.

3. När du har gort detta, så hafver du frälsat din siäl. *Vill han intet höra Församlingen*, om han fortfar i sin synd, *så håll honom såsom en hedning och Publican*. Du är intet under någon förbindelse at vidare tänka på honom, undantagande när du antvardar honom Gudi uti tina böner. Du behöfver ej vidare tala om honom, utan lämna honom sin egen Herre. Men icke dess mindre är du honom skyldig, äfvensom alla öfriga hedningar, en alfvarlig och öm godhet. Du är honom skyldig all höflighet, och efter omständigheterna all tjenstaktighet. Men pläga ej någon vänskap eller förtrolighet med honom, ingen annan gemenskap, än med en uppenbar hedninge.

4. Men, om denne är den regel, hvarefter de Christne vandra; hvilket är det land hvarest de Cristne bo? Til efventyrs må några finnas kringspridde här och där, som samvetsgrant i akttaga denna befallning. Men huru få äro de icke? Huru tunsådde på jorda klotet? Och hvar finnes en Menighet, som allmänt vandrar efter denna reglan? Finne vi sådant Folk i Europa? Eller, för at ej gå längre: finnas de i vårt *Fäderneslan*d? Består vår Församling af sådane? *Är du en af dem?*

Jag fruktar svaret blir nej. Jag rädes vi få söka hela Riket igenom, och likväl söka förgäfves. Ve den Christna verlden! Ach huru det står til med de Protestanter som vilja hälsas för Lärans uprättare! *Ho vill upresa sig emot det onda? Hvilken vill åtaga sig Herrans sak emot förtalare?* Läsare, är *Du* den samme? Vill Du, *genom Guds nåd*, vara en som intet åtföljer strömen? Har Du fast beslutat, genom Guds bistånd, at ifrån detta ögnablecket *sätta et lås för din mun, och tilsluta dina läppars dör?* Ifrån detta ögnableck, vill du vandra efter denna regel? *Förtala ingen.* Om du ser din broder göra illa, vill du *straffa honom* för dess fel, *emellan tig och honom allena?* Derefter *taga en eller två vitnen*, och sedan först *säga det Församlingene?* Om detta är dit hjertans fulla alfvar; så lär denna läxa helt väl: *Lyssna ej til något förtal.* Förtalare tiga snart utan hörare. Om ingen skulle höra, så skulle ingen tala ondt om nästan. Och är icke, efter allmän sägen, den som emottar godset, lika straffbar med tjufven? Derföre, om någon i din närvaro begynner at förtala, hindra honom straxt. Vägra at höra kjusarens röst, hans kjusning må vara aldrig så ljuflig: han må låta höra sig med aldrig så mild stämma; ja, ehuru smekande och öma dess försäkringar efven vore, om medlidande, vänskap och välvilja för den, som han i mörkret måttar sina pilar åt, hvilken han stinger under det femte refbenet. Med manna mod förvägra at höra, änskönt squallraren beklagar sig helt förtungad och

mycket

mycket bekymrad til defs han uptäcker fit hjerta. Förtungad: du dåre! känner du bördan af din fördömda hemlighet, *likfom en qvinna fom är under barns-börd?* Gack derföre och lätta dig af din börda på fätt fom Herren hafver dig befalt. Förft, *Gack och ftraffa honom emellan tig och honom allena.* Dernäft, *Tag med tig en eller två* gemenfame vänner och ftraffa honom i deras närvaro. Om ingendera af deffe ftegen har en önfkad verkan; *Så fäg det Förfamlingena.* Men vid din fiäls förluft, fäg det för ingen annan, hvarken förr eller efter, undantagande i det enda fall, när det är oumgängeligen nödigt at varna den ofkyldiga. Hvarföre fkulle du plåga en annan efven fom dig fielf, i det du gör honom delaktig af din fynd?

5. O at alle I fom bären Chrifti förfmädelfe, I, hvilka verlden icke känner, viljen åtminftone i detta fall fätta efterdöme för den få kallade Chriftna verlden! Afläggen derföre alt förtal, fqualler och kärlekslöft dömande! Intet af alt detta gånge utur edar mun! Sen til at I *ej talen illa om någon:* om den frånvarande intet annat än väl. Om I måften vara utpekade, låten detta vara hvar och ens edart kännemärke: *Han baktalar aldrig. Af denna frukt fkall man känna honom.* Hvad välfignad verkan fkulle vi icke fnarliga ärfara på våra hjertan? Huru fkulle icke vår frid flyta fom en ftröm, när vi på detta fätt *fökte frid med alla männifkor?* Huru fkulle icke Guds kärlek öfverflöda i våra egna fjälar, när vi få vitnade om vår kärlek til näftan?

Och

Och hvad lyckſalig verkan ſkulle icke dymedelſt ärfaras til allas förbättring, ſom äro förenade i Herrans Jeſu Namn? Huru ſkulle icke den broderliga kärleken ſtadigt tilväxa, när detta ſtora hindret därtil rögdes ur vägen? Alla ledamöterne af Chriſti andeliga lekamen ſkulle då naturligt-vis draga förſorg för hvarannan. *Om en lem lede något, ſå ſkulle alla lemmarne lida med; och om en lem vorde härliga hållen, ſå frögdade ſig alle lemmarne med;* och hvar och en ſkulle älſka ſin broder med et oſkrymtat hjerta. Intet allenaſt detta; utan, hvad hugnelig verkan ſkulle icke dymedelſt uträttas, efven på den vildſinta och tanklöſa verlden? Huru ſnart ſkulle de icke uptäcka hos ſanna Chriſtne, hvad de ej kunde finna bland alla de tuſende af ſina bröder, och ropa ſom *Julianus Apoſtata* til ſit hedniſka Hof-folk: *Se huru de Chriſtne älſka hvarannan!* Härigenom ſkulle Gud på ſynnerligit ſätt beſtraffa verlden, ſamt bereda efven dem för Sit Rike, ſåſom vi lätteligen läre utur de märkvärdiga ord, uti vår Frälſares ſiſta högtideliga bön; *Jag beder för dem ſom ſkola tro på mig, at de ſkola alle vara et, ſåſom Tu, Fader, i mig, och Jag i Tig—På det at verlden ſkall tro, at Tu hafver mig ſändt!* Herren fortſkynde denna tiden! Herren göre oſs ſkickelige at ſå älſka hvarannan, ej allenaſt *med ord eller med tungone, utan med gerning och ſanning,* ſåſom ock Chriſtus hafver älſkat oſs! *Amen.*

Ä N D E.